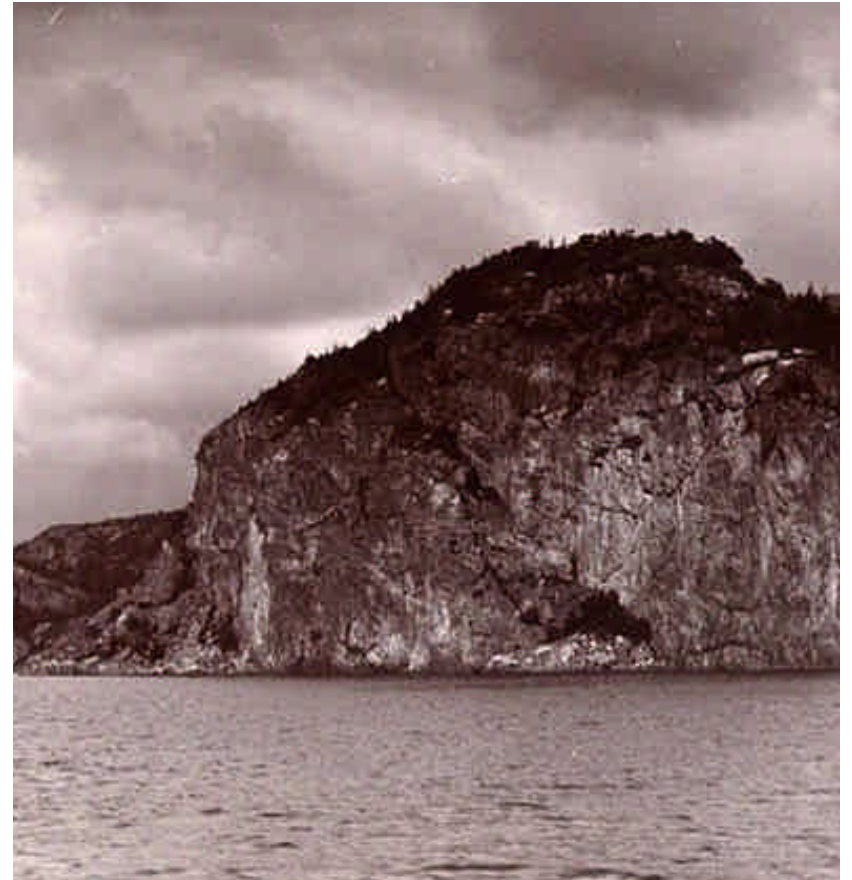

Smörkullen

Blåberget reser sig 134 meter över havet, sedan gammalt ett sjömärke för sjöfarande, synligt redan ute till havs. Blåaktigt ter det sig för den som ser det från långt håll, och så har det fått sitt namn. På närmre håll gör pegmatitgångar i berget att det snarast ser rött ut. På toppen finns den så kallade Smörkullen, som ofta får låna sitt namn åt hela berget. En gångväg leder från landsvägen upp till Smörkullen, och därifrån har man en underbar utsikt över hela Gullmarsfjorden och havet där utanför.

Sevärdheter i Skredsvik, Herrestad och Högås

Andra häften i samma serie:

Dyngre ruin
Hällristningarna vid Kålsby
Tegel bruket vid Gullmarsberg
Börsås fornborg
Gravfältet vid Herrestad
Granhöge gravhög
Havstensklippan

Bokenäsets Framtid

Per-Allan Olsson 2003

Skredsviks, Herrestads
och Högås hembygdsföre-

Smörkullen nämns i skrift första gången 1594, då prästen Jens Nilssøn färdas här förbi på sin visitationsresa. Den har i långa tider utgjort en militärt viktig utkikspost, hur länge vet man inte. Prästen Johan Ödman berättar i sin reseberättelse från 1746 att en skårdkas, en signaleld, fanns på berget i alla orostider samt att krigsmakten höll vakt här uppe. Inlandsisen har lyckats att på själva bergets topp borra två stycken jättegrytor. Så här berättar Johan Ödman om dessa:

“...2ne märkvärdige Bärags-Brunnar helt trinna, liksom swarf-vade til widden, såsom store Skorstenar; Then ena är några Alnar djup: Men then andre håller fullkomligen en Piks-Längd: och äro these Bärags-Brunnar i Krigs-tiden 1711 af Soldaterna, som ther stodo wakt, uppränsade, emedan the tilföre af walhion med grus woro upfylte på 1 Aln när, dock synes ännu icke rätta Botnen i them, utan mera Grus ock Stenar, som ej blifwet wid uppränsandet tilfyllest uptagne. När man nu kastar en sten ther ned, eller ropar i Brunsholet, ger thet ett stort dån, liksom utur en stor koppar-kättil.”

Vad betyder då namnet Smörkullen? Ser bergets topp ut som en smörklump i solskenet, eller är det som en del romantiskt lagda människor har velat göra gällande, att hedniska “smorningsriter” har förekommit här, där den utvalde eller de utvalda efter riten på kullen kastats ned för stupet, ned i Gullmarsfjorden för att blidka någon nu bortglömd gud?

Smörkullen och Smörtuppen har toppen också kallats. I Skredsvik säger man Smörkål om den. Enligt lokal uppfattning är detta “Smör-” ett berömmande tillägg, ett bevis på bördighet eller “god plats”. Nu går det ju inte att odla något på själva bergstoppen, men faktiskt finns det en plats i närheten som uppvisar särdeles goda möjligheter till odling. Fornforskaren Wilhelm Berg uppmärksammade detta vid sin undersökning 1912 av medeltidsborgen Dyngehus tvärs över Gullmarsviken:

“Smörkullebergen sänka sig i skarpa, skogklädda sluttningar ned mot vattnet, och på dessa sluttningar, fullständigt skyddade för nordan och utsatta för södersolens heta glöd, utvecklar sig en sydländsk växtlighet som torde vara rätt sällsynt i vårt land. Här i skogen har således vinrankan förvildat sig, bärande mogna drufvor; här trifves persiko- och aprikosträden, här slingrar sig murgrönan öfver allt kring stammarne. Dessa väl skyddade sluttningar ned mot hafvet ådrogo sig äfven mycket tidigt människors uppmärksamhet och vid Fiskevik finner man en af våra största boplatser från stenåldern, omfattande en yta af 3 à 4.000 kvadratmeter där undersökningarna hittills gifvit rent af lysande resultat.”

Tyvärr blev aldrig undersökningen av boplatser vid Fiskevik publicerad. Det är den till arealen största som någonsin undersökts i Bohuslän, och vittnar om att här var det “gött å leva”, med “Smörkål” som skydd mot den kalla nordanvinden och ett fiskerikt vatten alldeles intill.

